

Dušan Marinković*

Dušan Ristić*

FOUCAULTOVA GEO-EPISTEMOLOGIJA: GEOGRAFIJA, PROSTORI, MJESTA

Sažetak

U radu je problematiziran Foucaultov »prostorni zaokret« koji je predstavljao kritiku čvrstog bloka zapadnog povijesnog mišljenja. Uvođenjem »novih« prostornih metafora ili dispozitiva u obnavljajući fukoovski diskurs, kroz pojam geo-epistemologije identificiran je značaj tog zaokreta. Geo-epistemologija istovremeno predstavlja i analitiku znanja i diskursâ koji su uspostavljeni kroz prostore i analitiku prostora stvorenog kroz znanje/moć/diskurse. Iz mnoštva prostornih metafora kojima se Foucault služio u gotovo cjelokupnom opusu, izdvojena je metafora scenografije prostora/dramaturgije prizora, koja dobro oslikava Foucaultova uobičajena polazišta analize i koju je koristio da ukaže na točke prekida i preobražaja: diskursâ, ustanovljenih praksi, njihovih učinaka, ritualnih pravilnosti i provođenja, njihovih odnosâ – prema tijelima, stanovništvu, bolesnicima, kažnjenicima, marginalcima, nenormalnima. U radu su navedeni primjeri diskursâ i praksi koje je Foucault istraživao kako bi se pokazalo da su predmeti njegove analize uvijek imali svoje specijalizirane oblike, svoju geografiju, svoju arheologiju, povijest i ničeanski tip genealogije, odnosno prostore u koje su bili smješteni i u kojima su bili raspoređeni njihovi govori ili tehnologije. Također je problematizirana Foucaultova »heterotopijska geografija« koja je samo naizgled bila reakcionarna i konzervativna u svojim odustajanjima od dijalektičkih izvora totalizirajuće povijesti. U zaključnom dijelu rada istaknuto je da su za razliku od neomarksističkih odgovora na hegemoniju temporalnog narativa, Foucaultova istraživanja prostora imala dalekosežnije posljedice: u pitanju je bio epistemološki preobražaj prostora i drugih temeljnih geografskih pojmova.

Ključne riječi: Foucault, prostori, mjesta, geo-epistemologija, prostorni zaokret

* Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Dr. Zorana Đinđića 2, RS-21 000 Novi Sad, ladum@neobee.net

* Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Dr. Zorana Đinđića 2, RS-21 000 Novi Sad,

dusanlynx@gmail.com

Dušan Marinković*

Dušan Ristić*

FOUCAULT'S GEO-EPISTEMOLOGY: GEOGRAPHY, SPACES, PLACES

Abstract

The paper discusses Foucault's "spatial turn" which represented a very firm criticism of the western historical thought. By introducing "new" spatial metaphors or dispositives in the restoring Foucauldian discourse, through the concept of geo-epistemology, we identify the significance of this turn. Geo-epistemology simultaneously represents the analysis of knowledge and discourses which are formed through spaces and the analysis of space formed through knowledge/power/discourses. Of many spatial metaphors that Foucault used in almost his entire opus we single out the metaphor of the scenography of space/dramaturgy of scenes, which reflects well Foucault's usual starting points of the analysis which he used to indicate points of break and transformation: of discourses, established practices, their effects, ritual regularities and implementations, their relationships – towards bodies, population, the diseased, prisoners, people on the margins, abnormal people. The paper names examples of discourses and practices that Foucault researched in order to demonstrate that the subjects of his analysis always had their spatialized forms, their geography, their archaeology, history, and a Nietzschean type of genealogy, i.e. spaces where they were placed and in which their speeches or technologies were distributed. The paper also discusses Foucault's "heterotopic geography" which was only seemingly reactionary and conservative in its relinquishing of dialectal sources of a totalizing history. In the conclusion the paper stresses that, unlike Neo-Marxist responses to the hegemony of a temporal narrative, Foucault's research of space had much more far-reaching consequences: an epistemological transformation of space and other basic geographic concepts.

Key words: Foucault, geo-epistemology, places, spaces, spatial turn

* Faculty of Philosophy, University of Novi Sad, Dr. Zorana Đinđića 2, RS-21 000 Novi Sad, ladum@neobee.net

* Faculty of Philosophy, University of Novi Sad, Dr. Zorana Đinđića 2, RS-21 000 Novi Sad, dusanlynx@gmail.com